

Asia: VN/29701/2022

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus Sosiaali- ja terveysalan tietolupaviranomaisen suoritteiden maksullisuudesta

Lausunnonantajan lausunto

Onko suoritteet jaoteltu tarkoituksenmukaisesti?

Kyllä, mutta siihen liittyy epäkohtia, joita on tuotu esille muissa vastauksissamme. Uuden tutkijan lisäämiselle tietolupaun tulisi määritellä oma, merkittävästi matalampi maksuluokka, tai siitä tulisi tehdä maksutonta.

Ovatko eri suoritteista perittävät maksut ymmärrettäviä ja oikeudenmukaisia?

Ei, Kuntaliiton käsityksen mukaan maksut pitäisi kohdentaa käyttötarkoituksen mukaan.

Akateemisen tutkimuksen rahoitus on yleensä niukkaa, joten esitetyn suuruiset maksut voivat olla kohtuuttomia. Vaarana on, että korkean hinnoittelun myötä tutkijat tyytyvät kapeammalta ja yksipuoliselta alueelta koottuihin tietoihin. Näin merkittäivistäkin tutkimuksista saatavat hyödyt jäävät vähäisemmiksi ja niiden luotettavuus kärsii, vaikka tarjolla olisi ollut huomattavasti hyvää luotettavaa tietoa, jota heillä ei ole vara hankkia.

Kaupalliset toimijat käyttävät Findatan kokoamaa tietoa tuotekehittelyyn ja muihin liiketoimintaansa tukeviin tarkoituksiin. He hyötyvät siis tuotetusta tiedosta taloudellisesti. Esitetyt maksut ovat huomattavasti pienempiä kuin niiden avulla saatavat tuotot.

Tutkijoille pitäisi määritellä huomattavasti edullisemmat maksut kuin kaupallisille toimijoille. Tutkijat eivät yleensä pysty käyttämään tutkimustietoa taloudellisen edun saavuttamiseksi. Mikäli maksut ovat liian korkeat, toisilaki, jonka tarkoitus oli parantaa tutkimuksen edellytyksiä, voi lopulta osoittautua Suomen kliinisen tutkimuksen ja julkisten palvelujen kustannusvaikuttavuuden parantamisen kannalta haitalliseksi.

Tietoturvallisen käyttöympäristön käytöstä perittävien maksujen hinnoittelu käyttötarkoituksen mukaisesti olisi mahdollista toteuttaa jo voimassa olevan lainsäädännön perusteella. Valtion maksuperustelain 21.2.1992/150 7 § perusteella valtion talousarviossa voidaan osoittaa määräraha liiketaloudellisin perustein hinnoiteltujen suoritteiden hintojen alentamiseksi. Jos viranomaisella on yksinoikeus suoritteen tuottamiseen, saadaan suoritteesta perittävä hinta määrätä myös niin, että se vastaa suoritteen omakustannusarvoa. Saman lain 8 § todetaan, että asetuksella säädettävien asioiden osalta asianomainen ministeriö päättää, mitkä ministeriön ja hallinnonalan muiden viranomaisten suoritteet tai suoriteryhmät ovat maksullisia, mistä maksu määrätään omakustannusarvon perusteella, ja mitkä hinnoitellaan liiketaloudellisin perustein.

Onko omakustanteisesti perittävä maksu ja tuntihinta Findatan työstä ymmärrettävä?

Maksullisuus on perusteltu, mutta perittävät maksut ovat liian korkeat.

Etenkin datan keräämistä ja anonymisointia koskevat maksut ovat kohtuuttomia. Anonymisointiprosessi on automatisoitavissa, joten siitä ei pitäisi edes erikseen veloittaa. Kerättävän tiedon määrä vaihtelee merkittävästi tutkimuksen luonteen mukaan, joten koemme, että myös tämä kokonaisuus voitaisiin tehdä tuntiveloituksella.

Lisäksi koemme, että tutkimusalustan käyttömaksut on ylihinnoiteltu, koska käyttö usein edellyttää pitkiä ajanjaksoja. Alustalle voitaisiin tällaista käyttöä varten määritellä kuukausimaksu.

Tietoluvan muutoshakemusten maksut pitää hinnoitella työmäärän mukaan kohtuullisiksi. Näin varmistetaan, että tietolupa mahdollistaa tieteelliselle tutkimukselle ominaisen tutkimusasetelman kehittymisen aineiston keräämisen ja analysoimisen aikana syntyneen uuden tiedon valossa. Kohtuulliset tietoluvan muutoksen maksut varmistavat, että tutkimushankkeelle ei synny esteitä tietoluvan ajantasaisena pitämiselle tai tutkimuksen laadun parantamiselle hankkeen aikana.

Muut asetusluonnosta koskevat huomiot.

Maksuperusteissa lain 6§ mukaisesti veloitus voidaan toteuttaa erityisperustein. Varsinkin apurahoilla tehtäviin tutkimuksiin ja opetuskäyttöön hyödynnettävät aineistot tulisi hinnoitella muita tutkimuksia selvästi edullisemmiksi.

Maksuihin pitää sisällyttää myös muutoksenhakuoikeus, jos saadut tiedot tai tiedonsaantiprosessi eivät vastaakaan hakuperusteita.

Toisilain mukaisesti rekisterinpitäjällä on oikeus tehdyn työn korvaamiseen ja tietolupaviranomaisen tilittämiselvöllisyyteen kohtuullisessa ajassa tulisi asetuksella myös täsmentää ja selkeyttää.

Kimmel Kaisa
Suomen Kuntaliitto ry - Sosiaali- ja terveystieteiden yksikkö